

Ariel Dorfman.

FOTO: FFS

Leve, for å fortelle

DOKUMENTAR

«A Promise to the Dead: The Exile Journey of Ariel Dorfman»

Regi: Peter Raymont

Chile/Canada – 2007

En tilstrekkelig utspekulert diktator kan snike seg inn i tankene til sine undersåtter, og der kan han overgå sin egen jordiske levetid.

■ FREDRIK GJERTSEN

Dokumentarfilmen «A Promise to the Dead» er aktuell i forbindelse med hundreårsjubileet for Salvador Allendes fødsel. Allende ble fordrevet fra presidentpalasset i Chile ved et militærkupp i 1973. Det 16 år lange diktaturet som fulgte under den brutale general Augusto Pinochet drev mange i eksil, inkludert Allendes rådgiver i kultursaker, forfatteren Ariel Dorfman.

Denne filmen forteller Dorfmans livshistorie: Jødeforfølgelser i Øst-Europa drev hans besteforeldre via Argentina, der Ariel ble født, og til USA, mens senator McCarthy jagde hans foreldre videre til Chile. Han forteller om omstendighetene i 1973 som gjorde at han selv måtte flykte tilbake til USA, og han beskriver hvordan eksilet i seg selv – og den kulturelle dobbeltheten som følger med – har vært bestemmende for hans liv og forfatterskap. «A Promise to the Dead» går svært tett innpå sitt intervjuobjekt, men Dorfman er en veltalende herre som forteller godt både om de dramatiske septemberdagene i 1973 og det mer kollektivpsykologiske dramaet som utspilte seg i de følgende årtiene.

Pinochet ble tvunget til å gå av i 1990, men forble en såpass fryktet mann at aldri ble dømt for sine ugjerninger. Det er også et talende faktum at han fikk en militær begravelse da han døde i 2006, og at president Michelle Bachelet, som selv opplevde å bli torturert av det chilenske hemmelige politiet, lot sin forsvarsminister delta i seremonien.

kultur@dagsavisen.no